

I. N. J.
DISPUTATIONEM

De

NOMINE,

GRAMMATICO PRAGMATICAM,

Consensu

AMPL: FACULT: PHILOSOPH:

Sub

PRÆSIDIO

Viri Celeberrimi

CHRISTIERN

A LANDRI,

Eloqv. Professor. Ord.

In diem 23 Novembris

Ann. Sal. 1698.

Exhibet

MERICUS SLEEGE.

In Regiâ quæ ABOÆ est Academia.

Exc. apud Jo. L. Wallium.

S.^Æ R.^Æ M.^{TIS}

Fido. Viro.

Patri.

Reverendissimo.

DN. JOHANN
GEZELIO,

DOCTORI.

EPISCOPO.

PRO. CANCELLARIO

Consumatissimo.

Eminentissimo.

Magnificentissimo

Mæcenati, Maximo

De.

Patria.

Ecclesia.

Academia.

Optime. Merito.

Deque.

Earum. Salute.

Insigniter. Occupato.

Hunc.

Numerium. Ingenii.

Fœctum.

Ita

ita.

Do. Dedico. Consecro.

Ut. simul.

Vota. mea.

Spes. Meas.

Me. Denique. Ipsum.

Humillimis.

Calidissimisq;. Suspiriis

Dedam. Tradamque.

ER. fleege.

Q. F. S.

ANTEPAGMENTUM.

Dum de nomine animus est aliquid comminisci, non de his in præsens erimus solliciti, quæ vulgus grammaticorum dicit nomini accidere, videlicet *genus, numerum, &c.* Quæ totidem habent admixtas diras, hoc est, quinque devotiones ad numerum casuum apud Græcos, quos casus, quasque devotiones, nunquam sine honore commemorandus Erasmus Roterodamus in de encomio moriæ literatis adju-
A di-

2 dicat: Ibi enim grammaticos
inter illos qui aureum ramum,
id est sapientiam, aucupant, pri-
mas infortunii tenere, genus ho-
minum profecto, quo nihil calae-
mitosius, nihil afflictius, nihil Diis
aeque invisum, accurate affirmat.
Porro. πέντε κατάραι seu quinque
ista dira Epigrammate græco
continentur, quod extat primo
libro Palladæ.

Ἀρχὴ γραμματικῆς πεντάστιχος ἐστὶ
κατάραι.

Πρῶτος μῆνιν ἔχει διῦλον ἄλο-
μένην.

Καὶ μετὰ δ' ἄλομένην, δαναῶν πάλιν
ἀλγέα πόλλα

ὁ τελευτῶς ψυχὰς εἰς αἴδην κα-
τάραι.

Τῷ δὲ πεπεραίει τε ἐλώερα, καὶ κύ-
νις ἀρζοί.

Πέμπτε δ' ὀϊωνοὶ καὶ χόλον ἐστὶ δύνανται.

Πῶς ἔν γραμματικὸς δύναται μετὰ
πέντε κατάραι

καὶ πέντε πλώσεως, μὴ μέγα πέν-
δος ἔχειν.

Id est, principium gram-
 matices quinque versibus con-
 tenta est Devotio, primus i-
 ram habet, secundus pernicio-
 sam, & post perniciosam, græ-
 corum rursus dolores multos.
 Tertius animas in infernum
 deducit. Quarti autem tra-
 ctus, & canes veloces. Quinti
 aves & ira est Jovis. Quo-
 modo igitur grammaticus po-
 test post quinque execrationes,
 & quinque casus non magnum
 luctum habere. Pari fere acu-
 mine Ebræi capita malorum
 septenario incluserant in suo
 ELEM BEDISCH. Non au-
 tem tantum quinque diris ob-
 noxii sunt isti, *verum sexcentis,*
ut famelici sordidique in ludis illis
suis, in ludis dixi imo in ἑρπύλλῃς
eis, vel pistrinis potius & carnifi-
cinis obsurdescunt clamoribus, con-
senescunt laboribus, fœtore pedore-
que contabescunt, tamen mei bene-

4 *ficio fit ut sibi primi mortalium esse videantur.* Et quæ alia accerri-
mi vir ingenii in dicto encomio
Morizæ, ejus nomine loquitur,
quæ brevitatis ergo recensere
superfedemus. Vulgares autem,
imo multos primæ notæ gram-
maticos, circa accidentia no-
minum, ut & alia à veritatis via
in errorum semitas deflexisse,
ad amissim ostendit Gerh.
Johan. Vossius in commentati-
one sua circa analogiam, quem
ducem & lucem nostræ scripti-
onis esse sine rubore fatemur,
Is genus casum & declinationem
propriè nomini accidere, spe-
ciem vero & figuram numerum
& personam tanquam acciden-
tia magis communia, illas qui-
dem, non ut solius nominis sed
octo classium orationis, has
vero ut duarum partium ora-
tionis, nominis videlicet & ver-
bi, horumque consuetaneorum,
ut-

utpote pronominis & partici-
 pii, affectiones, è circulo acci-
 dentium nominis eliminandas,
 crena accurata decircinavit.
 Nec defunt illi, qui inter no-
 minis accidentia recensent *qua-*
litate & *significationem*, sed male:
 illa enim ad *veritatis* explanationem
 non proprietatem pertinet, si-
 quidem eâ dividitur nomen in
 substantivum & adjectivum,
 proprium & appellativum seu
 commune; qualitas enim hic
 non intelligitur accidentalis
 sed essentialis: utpote Porphy-
 rius in *Isagoge*, hominem
 ab equo differre ait, qualitate *Cap. 3.*
 ea, quod sit rationalis. Eo-
 rum vero, qui hanc, *significa-*
tionem scilicet, addunt, longe
 spissior est error; quid enim
 nominum, atque adeo omnis
 vocis, quatenus ex instituto a-
 liquid notant, forma erit es-
 sentialis, & quasi anima si si-

gnificatio non est, atque sic non magis possumus dicere significationem esse accidens nomini, quam animam accidens homini quod ἄλογον dictu; quapropter eam ad alteram partem orationis, quæ exegetica dicitur, ablegamus; hæc enim significationes exponit & Lexicis traditur. In hujus rei scrutinio non tam ut novitatis lenocinio ullum demereamur, quam studio veritatis, hæsimus, tenuitatis nostræ oppidò conscii, quod ut felici alite in lucem prodeat, benevolum Lectorem rogamus, quo censorium styli mucronem non adeo rigidum exacueret velit: ne forte imbecillum nos pœniteat exeruisse calamum.

CAPUT PRIMUM.

*De vi significativa No-
minis.*

§ I.

Rationis post usum homini nihil est datum locutione præstantius, quæ non multo minus quam intelligendi vi demonstrat se cæteris animantibus longe diviniorem; hac enim fit in societate ut persistere queat: nemo est qui ignoret, quam utile, quam necessarium & ferme principale medium sit locutio: quæ ut erumpat, non potest fieri quin rebus nomina imponantur; sine enim nominibus, in actum produci nequit locutio; Cum enim tanta nominum, utpote quæ signa, sunt rerum in docendo sit vis,

8 ut omnis nostra cognitio procedat & dependeat à præcognitione vocum, atque adeo, ut cuilibet, vel primis, ut ajunt, labris Philosophiam degustanti pateat, nomina provehere nos in rei cognitionem, cum nobis imagines rerum, quas significant, repræsentent: nec itaque ab re nostra esse censemus, ducti polythrylletto græcorum: *πρὸς τὸ ὅτι ὡς διδάσκειν δὲ πρῶτος ἐξέταζεν ὀνόματα*, si quid operæ, nominis tribuamus cum definitioni tum onomatologiæ. Has quod attinet, dicitur vulgo *nomen quo res nominatur*, nec male fortasse, dicitur vel diceretur quo res noscitur; nam cum unicuique rei sua tribuatur appellatio, ab ὄνομα deduci possit nomen, verisimilius tamen ad verbum nosco referimus ita ut nomen sit quasi novimen vel potius nosci-

men

men, quamvis Scaligero no- 9
 men derivetur *ἄνω τῆς ὀνόματι*, *Exerc.*
 quod scilicet per nomina in- 17.
 telligamus *τὸν ὄνομα*. Ipsum nomen
 vero, ut ad homonymiam ab-
 eam; vel denotat partem ora-
 tionis in grammaticis, verbo
 & ceteris orationis partibus
 contradistinctam: vel casum
 nominis rectum scilicet nomi-
 nativum: accipitur etiam uti
 apud autores egregios conspi-
 citur, pro fama, utpote Justi-
 num, imo & pro solo titu- *Lib. 2.*
 lo, quas homonymias, ut rem *Cap. 8.*
 in pauca conferamus, sicco pe-
 de præterimus, attendentes so-
 lum ad vocabula quibus res vel
 conceptus significamus, quæ
 ratio nostræ est scriptio.

§. II.

Nomina, Adamum omnis
 sapientiæ gloria excellen-
 tem, primum habuere invento-
 rem, appellavit enim Adam nomi- *Gen. 2.*
 nibus

20 *nibus suis cuncta animantia;*
quod Moses Barcephas (ceu
observat Pererius in hunc lo-
cum) interpretatur Adamum
editiore Paradisi loco insiden-
tem, augustaque radiati capi-
tis majestate spectabilem, sin-
gulis animantiū generibus no-
mina indidisse: illa vero submis-
sis capitibus prona, & præstri-
ctis fulgore tantæ autoritatis
oculis, ad vocem appellantis
præterisse: quam adversus ho-
minem reverentiam sapientis-
simus Philo brutas animan-
tes ait deposuisse, postquam
proh dolor! nefarie se pecca-
ti labe contaminavit. Hæc no-
minum ab Adamo facta im-
positio, sententiarum apud
complures non vulgatæ eru-
ditionis, vidit divortia; Zoar
Adamum refert, cum nomina
rebus imponeret, magnam ex
ea qua florebat rerum scientia
adhibuisse religionem, eumq;
lite-

literas non quascunque tumultuario modo arripuisse, sed eas inquisivisse, quæ tactus & influxus syderum, rei denominandæ ministerio jam ab æterna mente destinatorum significarent. Addit præterea mundum ex viginti duabus literis conflatum, quarum tres, tribus elementis: duodecim, Zodiaci signis: Septem, errantium stellarum orbibus accommodatæ. Has vero ultimo loco enumeratas duobus modis pronuciari, acuto scilicet & remissiori sono: dum planetas significant in suis domiciliis constitutos, liquidius & sonantius efferuntur, quod tunc stellarum sit vis acrior & impetus concitator. Quod si ab iis, quas assignant Astrologi, sedibus peregrinantes planetas exhibere volunt, literas mollius & languidius pronunciant, quod res ipsas viribus de-

12 destitui & emortuo veluti vigore tabescere dicentur.

§. III.

Hæc in veteribus Rabbino-
rum membranis exara-
ta commenta non diu mora-
mur; ea enim refellere non a-
deo operosum, cum ipsamet
levissimo ictu impulsa corru-
ant. Quid enim, cum tantum
septem literæ planetis inter-
viant, quos in hæc inferiora po-
tissimum influere volunt, ex i-
psis septem literis omnia con-
festim nomina coalescere o-
portebit? Sed fingamus noven-
decim literas cælo tribui, & ad
significandas siderum varios
influxus assumi; quid igitur?
cæteræ, quæ istam stellarum
vim non significant, à nomi-
num compositione perpetuo
exulabunt, siquidem eæ tantum
inseri oportet, quæ cum cælo

&

& syderum tactu commercium 13
habent. Deinde cum omnia
ferme ex tribus literis radicali-
bus conflata apud Hebræos sint,
trium igitur tantum aspectum
patientur omnia, cætera erunt
otiosa? Jam cum iisdem literis
constent nomina, non modo di-
vertæ sed contrariæ prorsus si-
gnificationis; aut res easdem
natura esse oportebit, aut cer-
te inanes isti astrorum influ-
xus. Assumamus in Exem-
plum שׁוֹרֵט apud Hebræos quod
significat sanctum, purum, ab
omni usu communi ad divi-
num separatum, consecratum,
adeoque sanctificatum. Idem
significat Meritoriū, Cinædum,
qui se prostituit & consecrat
libidini, unde Hof. 4. 14. Dicun-
tur שׁוֹרֵט meretrices, prosti-
bula, effæminati, catamithi. A-
pud Latinos in voce sacer idem
apparet, quid enim hoc signifi-
cet cuius in confesso est, cum
sa-

14 sacratum, religiosum atq; Augustum denotet; Autores tamen probatissimi, inter quos elucet Plautus, nomen sacer pro execrabili accipit, sic enim habet, dum Lenonis fordidi
ὁ Πλάμω Φαυερῶς detegit mores:
Venditque homini si leno est homo,
quantum hominum terra sustinet sac-
cerrumo. Id est, destabili, illi, quem teterrimum quoddam catharma nominare non iniquum. Simile quid invenimus apud Virgilium

Æneid. --- --- *quid non mortalia pe-*
Lib. 3. *Etora cogis,*

auri sacra fames

id est execranda quædam Cupido. Jam quærarur à Zoare, qui fit ut cum eadem sint literæ, & iidem syderum influxus ipsis literis illigati, res tamen inter se dissimillimæ sint, ut una sancta sit, altera omni execratione dignissima. Non satis est mirari quid mentem vacue
 fe-

fecerit ejus ; quæ quæso literæ 15
nobis mundum fabricant? cur
tres tantum literæ Elementis
tribuendæ? certe quartum ele-
mentum intolerabili afficitur
injuria; aut enim nullum erit,
aut inique, uti dixi, actum e-
rit cum illo, cui nulla accom-
modata fuit literula. Denique
cum mundum ex literis con-
flatum esse dicitur, aut ante
istas literas emerfit mundus,
aut istæ literæ ante mundum
extiterunt, si prius, non coa-
luit ex literulis, si posterius,
quomodo astrorum influxus i-
stæ literæ significabant, cum
nec dum essent sydera? Omni-
no vanitatis plenissima hæc
sunt commenta, adeo ut sola
eorum recitatio, amplam satis
refutationi præbeat materiam.
Cujus tamen non adeo nos
capiat admiratio, cum & in
eam devenerint dementiam
quidam, ut se ex variis lite-
rarum

16 rarum mixturis, numerum
Stellarum & rerum omnium
creatarum scire posse confi-
derent, cujus solam nomina-
tionem sua sequitur confuta-
tio; hoc enim DEUS sibi re-
servavit, *qui enumerat multitudi-
nem Stellarum.*

§. IV.

His pro debiliori viriuta
robore præstructis, cum
Platoni visum sit, orationē aliam
veram aliam falsam esse; Veram
quidem, quæ res uti sunt ita e-
nunciat, falsam vero, quæ con-
tradicit & non uti sunt enunci-
at: necesse est inquit, licet minus
accurate, partes quoque orati-
onis utpote nomina, ejusdem
naturæ esse: ac nomen illud ve-
rum est, quod veram rei si-
gnificatæ naturam exhibet; &
falsum vero, quod aliter quam
natura fert rem quampiam in-
dicat.

dicat: atque sic nobilissimam 17
inter principes Philosophos,
discrepantibus sententiis, agi-
tatam quæstionem, hic locus
obiter excutiendam suggerit,
quæri enim solitum: *An nomi-
na rerum consistent Jεσδ, an vero
Φύσδ?* Est quidem illa nobili-
um ingeniorum sententiis pro-
bata crebrius assertio, verba
magis naturalia quam arbi-
traria esse, quam iniisse sen-
tentiam videmus Cratylum &
Heraclitum; asserunt enim illi
*nomina nature opus, si illa rectè
veraque nomina sint, notationem-
que cuique nomini inesse à naturâ,*
atque sic vocabula rerum pro-
pria similia esse imaginibus
non ab artificis cujuscumque vo-
luntate, sed ab ipsa natura ex-
pressis, quam & inter plurimos
alios quos nominat Fabius in-
fuisse tibiã constat P. Nigidi-
um, qui nomina non positu for-
tuito, sed quadam vi & ratione

18 naturæ facta, in grammaticis
suis commentariis docet, in
quibus hoc visum est lepidum
» & festivum: *Vos* inquit cum di-
» cimus, motu quodam oris con-
» veniente cum ipsius verbi de-
» monstratione, utimur; & labia
» sensim priora emovemus, ac
» spiritum porro vorsum, qui-
» buscum fermocinamur, in-
» tendimus. At contra, cum di-
» cimus *Nos*, nec profuso inten-
» toque flatu vocis, neque pro-
» jectis labiis pronunciamus; sed
» spiritu; & labia quasi ipsa, intra
» nosmet ipsos coërcemus; hoc
» idem fit in eo cum dicimus
» *tu & ego, tibi & mihi*. Nam si-
» cuti cum adnuimus vel abnui-
» mus, motus quidem ille capitis,
» vel oculorum à natura rei quam
» significat, non abhorret: ita
» in his vocibus, quasi gestus qui-
» dā oris & spiritus naturalis est.
Eandem rationem & in græcis

ac in nostris animadvertimus 19
vocibus. Hæc Nigidius in suis
noctibus quibus, ingens aucta-
rium à nobis adjici hoc loco
posset, de vocabulorum forma-
tura, naturalem quendam lite-
rarum sonum observante, nisi
raturum fuisset amœnæ studere
brevitati.

§. V.

NEC minus inolevit non-
nullorum mentibus, nimis
iniqua fortasse, sed quæ à viris
non vulgariter eruditis defensa
est perpugnaciter, opinio, quæ
è diametro Cratyli & Hera-
cliti repugnat sententiæ. Her-
mogenem apud Platonem in
Cratylo statuentem audimus
nullam aliam esse ὁμοιοτητα ὀνόματος
(ita enim appellat notationem) quam
συνθήκην καὶ ὁμολογίαν, νόμον καὶ ἔθος,
id est: consensum hominum, legem,
& consuetudinem: atque sic non

20 imagines, aut rerum naturales
similitudines erunt, sed signa
duntaxat ex pura puta homi-
num voluntate, & consensione
profecta. Hinc igitur apud di-
versas gentes diversas lingvas
extitisse diceremus, proinde
atque cuiq; hominum placuit
has vel illas rerum notas im-
ponere hacque causa symbola
& esse & dici, quæ ab aliis alia
eisdem rebus constituuntur,
ducto simili à clangore tubæ,
qui uti prælii quibusdam signū
est committendi; ita aliis pot-
est esse facis ardentis conje-
ctus, ut apud Euripidem vide-
re est:

*Ἐπὶ δ' ἀφείθη πυρὸς ὡς τυρῶνικῆς,
Σάλπιγγος ἤχος, σῆμα φοινίε μάχης.*

Infinita enim signa dari possunt
pugnæ ineundæ, vel per hastæ;
vel per sagittæ vel per globi
fulminei coniectum, vel per e-
rectum coloris sanguinei vexil-
lum,

lum, vel per chlamydem ducis
 purpuream, qualem Cæsar sibi
 sumere conſuevit, vel per alia
 innumera, de quibus ante in
 exercitu ſit conuentum. Spar-
 tanis tibiæ in præliorum ſignis
 fuere, uti hæctenus in quibus-
 dam gentibus fiſtulæ utricula-
 res, quibus apud quosdam ruſti-
 corū tripudia incitantur & ac-
 cenduntur. Nobis ut & toti fere
 Europæ acutiſſimo tibiæ ſono
 ingens addere tympanum in u-
 ſu eſt. Sed fruſtra ad rem per
 ſe claram exempla adducimus;
 eodem enim modo, quo varia
 ſigna ſunt tubarum, ſic eadem
 res aliis alio nomine ſignifican-
 tur, atque nec id ſolum, ſed
 quemadmodum teſſeræ mili-
 tares frequentiſſime mutantur;
 eadem re ſignificatâ perma-
 nente, ita eandem rem, modo
 hoc modo illo nomine vocari
 reperimus. Cujus & ſenten-
 tiæ ſectator eſt Parmenides.

22 Dum hæc nobis in manibus,
essent, commodum obvenit
judicium Aristotelis: hic aliàs
in scientiis via & ratione tra-
dendis longe omnium primus,
sed plus fortasse ambitione (ma-
luit enim Præceptoris sui ad-
versarius quam discipulus vi-
deri) quam veritatis studio
super hac re ductus. Totus
in id nititur *ut nomen sit Φωνή
σημασιτική κατὰ συνήθειαν* i. e. vox
*significativa ad placitum, & ex pa-
cto posita*, additque rationem:
ὅτι φύσει τῶν ὀνομάτων ἕδεν ἐστὶ,
*quod nullum nomen natura con-
stet*, sicque esse symbola imagi-
num seu simulacrorum, qui-
bus res repræsentantur. Unde
eandem cum Hermogene to-
vet sententiam.

§. VI.

Quam ferax super hac re
sit divortiorum leges, sa-
tis

tis superque ex præcedentibus
patet, audimus nomina à na-
tura esse, eadem ab aliis ex solo
instituto absque natura imposita
etiã comperimus, quæ duæ op-
positæ opiniones prorsus sunt
contrariæ, & utraqve magnis
nixa patronis. Medio fortasse
tutissimi ibimus, dicentes: ne-
que omnia, ut Cratylus opina-
tur à natura fieri, neque nulla
à pura pura voluntate citra
naturæ considerationem, ut
Hermogenes cum suis asseclis
esse vult. Priorem sententiam
si velimus scrutari, constare
sibi minus potest; nam si illud
verum esset, apud omnes na-
tiones eadem nomina inveni-
rentur, sicut res eadem ubique
sunt, & easdem imagines ubi-
que effundunt; quæ enim hic
naturæ ratio ubi sic, ut cui-
que visum est nomina & fi-
unt & mutantur? scilicet illa
ex nostro arbitratu, & de no-

itro imperio nunc hanc nunc
 illam faciem sumunt, ut alias
 aliud nomen eidem rei produ-
 cat. Sit nobis exempli ergo:
 Equus: ut ubiqve ejusdem est
 naturæ, ira ubiqve locorum e-
 andem sui gignit rationem:
 quocirca imago Equi à natu-
 ra hominum animis impressa,
 & eadem est, & idem omni-
 bus animal repræsentat, utpo-
 te ab eadem specie tanquam à
 causa, cum efficiente, tum for-
 mante promanans. Quam ob-
 rem cum ejusdem animalis
 non eadem apud omnes sit
 nomenclatura, necessariò effi-
 citur, ut nomina dici minime
 queant ortus sui causam à na-
 tura habere. Latinis animal
 hoc *Equus*, Græcis *ἵππος*, ger-
 manis *Pferd*/ Svecis *Häst*/ a-
 liis alio nomine appellatur,
 cum tamen tam diversis no-
 menclaturis eadem notio ea-
 demque imago in mentibus
 sub-

sublit; hinc perspicuum est, 25
non perinde nomina ac rerum
simulachra effluere: quando-
quidem si ab ea proficisceren-
tur, ubique gentium eadem es-
sent, haud secus ac rerum si-
gnificatarum notiones; si igi-
tur ab hoc non promanant, re-
liquum est, ut à positu volun-
tario, & hominum formatura,
natales suos ducant.

§. VII.

Si posteriorem scilicet Her-
mogenis & Aristotelis in-
spicere velimus sententiam,
quæ κατὰ συνήθειαν & ex pacto si-
gnificare nomina atque sic
symbola esse contendit. Quam
infirmo hæc innitatur talo bre-
vi patefcet. Quorsum quæso
tunc omnes Etymologiæ? hoc
enim si valeret, confestim è
medio tollerentur omnes eæ,
id autem quam à recta ratione

& omnium autorum consensu sit alienum, omnium eorum constat testimoniis, qui rationes nominum diligenter inquirendas arbitrantur: atque ridiculum se summus ille rerum trutinator Aristoteles præberet, si omnem Etymologiam, quod ex dictis sequitur inficias ire velit; ipse enim de recta formatione vocum valde sollicitus est, etiam de recta formatura nominum argumenta ducit, quod ad oculum patet ex plurimis summi Philosophi scriptis, uti exempli gratia, disputans de corpore cœlesti, perpetuum motum cœlorum esse docet, ex autoritate eorum, qui cœlum voce græcâ æthera, hoc est, quasi corpus semper currens vocarent, eaque de causa Anaxagoram accusat, quod perperam & contra significationis rationem igni hanc nomenclaturam de
derit

derit, cum is minime feratur
motione sempiterna: Cum i-
gitur notatio nominum ei a-
deo sit sollicitudini, quæ, rogo,
hic conclusionis firmitas, ut
nomina de solo arbitrio ho-
minum fiant, nulla naturæ ha-
bita ratione? hæc sane pleno
velo obvertaque prora resi-
stunt sibi met ipsis. Quæ igitur
super hac re ferendum e-
rit iudicium. Non fortasse,
pudebit Socratem media nos
præeuntem via, sequi, quam-
quam tamen collum iugo sub-
ducamus servili, quod & licet
& decet. Teneamus igitur,
nec Cratylum, nec Hermoge-
nem ad veritatem penetrasse:
priusque Heracliticæ opinionis
firmamenta convellere, postea
Hermogenis rationes, qua par-
te vitium faciunt explorare,
DEO faciente gratiam admi-
temur.

Notandum igitur prius nomina *Φύσας* five naturaliter significare, duplicem habere intelligentiam; Unam, quæ sic naturaliter dicuntur, quasi ab ipsa natura omnem significandi vim nacta essent, quod & Heraclito & Cratylo placuisse videtur, ita cum veritate pugnat: alterum ut naturaliter vocibus res notari dicantur, quia convenienter naturæ ceu juxta naturam ab architecto sunt factæ. Simili bimembri divisione, posterius, quod erat; vocabula *ἑσασ* five positiu significare, distingvendum; Vel enim ex positiu & voluntate notationem habere dicuntur, quia de mera fabricantis voluntate nullâ habitâ naturæ ratione significandi vim nanciscantur; quod Hermogenes contendit, & modo falsitatis est

cōvictum, è consensu eorum, qui veras nominum rationes non è nudo placito hominum, sed à natura rei significatæ perveſtigant. Vel vocabula sic ex arbitrio & impositione voluntaria ſignificare intelliguntur, ut habeant ipſa quidem ſignificationem ex voluntate, ejus qui eas fabricatus eſt, habeant tamen, ex voluntate non vagâ aut liberâ, quæ ex libidine ſua, quamvis vocem cuius rei notandæ temerè ponat, ſed ex voluntate quæ rei naturam intuetur, & ad eas voces aptat. Utriusque hujus partitionis, tum in ſignificatione ex natura, tum in ſignificatione ex arbitrio & poſitu, priora membra falſa ſunt; cum vocabula neque purè naturaliter, neque purè ex arbitrio ſignificandi vim habeant: At duo poſteriora membra in utraque diſtinctione vera ſunt.

30 & nullo modo inter se pugnant. Ut autem ipsum nomen attingamus, cum nomina alia prima sint, alia flexa, distingvendum est inter nomina primitiva & derivativa; de nominibus primitivis & temere impositis valet illud

Lib. 6. Varronis: non omnium verborum de l. 1. dici possunt cause, cui consentit Cicero inqviens: Innumera sunt verba, quorum ratio reddi non potest, vel quia non est, ut ego arbitror, vel quia latet, ut stoici. Primorum enim, ἄρχωνος nulla est, quia ea sunt ἀρχαῖα καὶ στοιχεῖα, i. e. principia & elementa reliquorum, ad quæ si in investigatione notationis non sisteremus, sed ulterius tendere velimus, nullus quærendi foret finis, sed in infinitum tenderemus. Derivatiborum vero alia temere & casu, alia consilio sunt imposita rebus, quam & Plato in Cratylo inficit

stitit viam, dicens: *Nomina quæ recte imposita sunt, similia sunt iis quorum sunt nomina, ac imagines rerum sunt.* Mens igitur nostra est, vocabula non ab ipsa natura, sed à voluntate fieri, non quavis, sed rectam rationem secuta, quæ naturam rei contemplata, vocem fingit ei quam potest maxime, accommodatam, naturam convenienter & apte sequentem; quâ in periodo tota Etymologia continetur.

§. IV.

Hic vicissim, magno fragore doctissimorum capitum contraria exaudimus crepantia iudicia, suntque qui, naturæ omnem tribuunt notationem: hæc eorum amentata est hasta: Nomina voces esse, voces omnes à natura proficisci, ideoque nomina à natura procedere. Non quidem inepte concludunt: qui-

32 quibus primo, sua retundimus
tela: Scamnum est lignum, li-
gnum est res naturalis, ergo &
scamnum naturale, quis non
videt vitiosam esse collectionē,
nisi ut Dialectici loquuntur ma-
teriali sensu, id quod infertur,
intelligatur. Hederam naturæ
opus esse nemo inficiatur, at ei
â natura datum esse, ut vinum
venale signet omnes negabunt.
Uberioris illustrationis Ergo,
expedimus nos secundo: nomi-
na eâ ratione qua voces sunt,
ab instrumentis uaturalibus fi-
unt, totaque sunt naturæ adscri-
benda; sed hac nudâ considera-
tione non signa sive symbola, sed
auditus tantum objecta, atque
ad tertium qualitatis genus re-
ferenda: at si vocabulorum es-
sencia expendatur, ad ea, quæ
significant, collata, jam non ad
qualitatem, sed ad ea quæ ad a-
liquid dicuntur, pertinebunt,
atque hujus intuitu nomina
quic

difficilimos, frustra â medicis
 tentatos morbos, certis verbis
 curari; qva igitur fronte quis-
 quam afferat has vires ex hu-
 mana duntaxat voluntate pen-
 dere? Habet Marcellus Virgi-
 lius, habent & alii Medici
 quampurimi, varias verbo-
 rum formulas, quibus graves
 morbi depelluntur. Accedit
 his quotidianum in militia ex-
 perimentum, jam ad omnes
 pervulgatum, quo vulnera vel
 maxime lethalia verbis curan-
 tur, quæ qui novisse volet,
 Bartolomæi Sanctobarolitani
 chirurgica commentaria con-
 sultat, quæ admirabilem casum
 miseræ mulierculæ in capite
 vulneratæ, & sub Tiberis ripa
 diu latitantis, exponunt. Jam-
 ne quis ex arbitrio id genus
 curationis, aut dæmonum ope
 fieri putaret? Remedia hæc
 Physica vocarunt, quasi sola
 naturalium titulo præ cæteris
 di-

digna viderentur. Hæc & id
genus plura cum Cratylo, Pla-
tonis in Physicis præceptore,
facere videntur, quæ exponi
cum late & copiose potuissent,
supervacaneum arbitrati, pau-
cis indicavimus: hoc unum ad-
demus: omni hominum me-
moria, extitisse superstitiosos
& vecordes, quibus persuasum
erat, vires ingentes, atque ad-
eo stupendas in vocibus late-
re, ut iis non alia modò fieri ad-
miranda possent, sed dæmones
quoque cogi, quæ tamen non
voluntati nostræ, nec naturæ
originem debere videntur.
Sed aliunde procedere.

§. XI

Fatemur ac ingenue profi-
temur, casuum horum dif-
ficultatem, augustiorem præ
se ferre excellentiam, quam ut
ad trutinam juvenilis nostri ce-

36 rebelli examinetur, nihilominus tentabimus. Nobis igitur in hoc pelago, hæc sacra figatur anchora; Verbis, ut voces sunt, naturæ instrumentis articulatim expressæ, non aliam vim inesse, quam tympano, aures vel hoc vel illo modo feriendi, & qua ratione significant, non aliam quam symbolorum sive signorum esse facultatem quam à voluntate hominum, ut aptæ sint rerum naturæ, sunt adepta. Quibus quæ vires ad quidquam efficiendum esse possunt? Arbitrii quidem nostri est, res vel hoc vel illo nomine insignire; sed non est item nostri arbitrii, ut hisce vocibus, ea quæ volumus, in rebus fiant: Solius DEI est, naturæ quam fecit, imperare: ceteroquin omnia à naturalibus causis, non à voluntate cuiuspiam; pendent. Sed instet quis: Constantem & perpetuam
omni

omnium sæculorum confessi-
onem, & gentium fere omni-
um quorum notitia ad nos
pervenit, experimenta palam
contraria videri: quandoqui-
dem frequenter stupenda quæ-
dam miracula certis verbo-
rum susurris evenire cernan-
tur. Quid, quod ultima inpie-
tas, ipsam naturam & cælorum
vires incantationibus impedire
tentaverat? cujus rei, figillatim
testimonia proferre, eo est o-
diosius, quo certius nemini
non in animo memoriaque
versantur. Sed una spongia o-
nia horum incantamenta vel
potius nugamenta deleri pos-
sunt; si, ut verum est, dicantur
verba nullam habere po-
testatem; sed si quid effici vi-
deatur, id totum dæmonum
imposturis adscribendum esse,
qui hac via miseris & devias
hominum mentes in veterem

idolomaniam pertrahere moliantur. Cum credula superstitio hominum, vocum suarum susurros ex animi sui sententia cedere viderant, id totum dæmoniis pactis, & impiis, vel odorum, vel herbarum, vel sanguinis, vel ossium, vel divinorum nominum sacrificiis, vel aliis perversis ritibus imputandum erat, quibus fraudulentis spiritus se vel allici, vel cogi fingunt, quo miseros mortales dementent, & à cælesti patria exules reddant. Ut vero naturalis hæc disciplina videatur, non herbas, non hominum, & animalium partes tantum ad incantamenta adhibent, sed ipsum etiam cælum ad auxilium vocant; Cujus impietatis homines (non enim artis nomen fœda professio meretur) inter alia, divina nomina & preces Soli
DEO

DEO cum omni reverentia
fundendas, non solum anili su-
perstitione profanare, sed ca-
codæmonum quoque servitiis
advocandis, adhibere ausi sunt:
cujus rei perlurima inveniun-
tur exempla. Adducere lubet
id quod Becanus in Herma-
thena nobis subministrat: Vi-
di, inquit, Ego in Italia Psalte-
rium Davidicum Græcis literis
in magna Græcia scriptum,
quod ad singulas odas minio
annotatum habebat, quibus re-
bus profanis, quibusque scele-
stis, vel cogitatis, vel operibus,
convenirent: in quo inter cæ-
tera Psalmum conspexi unum
eo destinari: ut ungulas equi-
nas perditis ferreis soleis à læ-
sione conservaret; alterum: quo
malculam sponsi vim in tha-
lamo jacentis prorsus enerva-
ret, alias item aliis non dissi-
milibus rebus applicari. Vah
superstitionem! heu rerum te-

tenebras! heu pectora cæca!
Num quidquam hoc carmi-
num sacrorum abusu magis fa-
naticum? Num quidquam ma-
gis impium? Num quidquam
plus habet idolomania? quid
hoc aliud est quam preces, vel
Sanctissimorum hominum, vel
ipsius etiam Christi verbis con-
ceptas, abominanda impieta-
te, dæmonibus & impuris spi-
ritibus pessimarum cogitatio-
num & ducibus & ministris,
offerre. Pronum est, ut dicamus,
quod dici sivevit: *Prona venit
cupidis in sua vota fides.*

CAPUT SECUNDUM.

De Nomine Proprio.

§. I.

Primæ notæ gram-
matici, dum distri-
butioni nominum
operam dant, ra-
tionem proprii & appellativi
sive

five communis priori loco, posteriori vero substantivi & ad-
 jectivi ponunt; sed minus com-
 mode, cum proprium etiam sit
 substantivum, quod per se sub-
 sistat in oratione. Stagiritæ su-
 per hac re assumamus judiciū,
 is distribuit $\rightarrow \delta$ in id quod per
 se subsistit, & substantia est, &
 illud quod in alio est, tanquam
 subjecto, ut accidens, deinde
 dispescit substantiam in primā
 & secundam, illam ut individu-
 um, hanc ut genera & species,
 quæ ejus sententia albo mere-
 tur notari calculo; ut enim sub-
 stantia primum locum sibi ven-
 dicat, pari ratione prius no-
 men dividi debet in id, quod
 per se subsistit in oratione, ac
 substantivum vocatur; atque
 illud quod substantivi ope in
 oratione indiget, & adjectivū
 appellatur. Posterior vero di-
 stributio erit substantivi in il-
 lud quod uni convenit sigilla-

42 tum, ut proprium, atq; id quod pluribus competit, ut appellativum. Ut autem circa unum quid nostra occupetur cōmentatio, reliquas distributiones nominis præteribimus, quæ rem in ambiguo statuunt, & de solo proprio disputabimus, cum & prænomen, cognomen, agnomen sub considerationem proprii, etsi improprie, veniat, quæ ratio nostri est instituti.

§. II.

Cum Romani trina quaternaque nomina habuerint, sub examen revocabimus *prænomina* quæ ut ipsa vox indicat nominibus præponuntur. Reperti sunt, inter quos Antonius Majoragius, qui putarant mulieres destitui prænominibus, cum tamen Tanaquil Tarquinii Prisci uxor vocata sit Cæcilia, quem & errorem veteres dete-

detegunt, cum prænomena pro
 sexus varietate diversimode
 scripserunt, indicant id notæ
 M. N. C. D. T. L. quæ recte
 posita, prænomena viri, inver-
 sâ vero, mulieris exhibent.
 Nec obstat, quod D inversum
 interdum non prænomen notet,
 sed est compendiû syllabæ Con,
 uti in veteribus membranis le-
 gere est D jux & D liberta, &c.
 plurimum tamen C viri & D
 mulieris M viri & W mulieris
 T viri & L mulieris præno-
 men nos in nostra sententia ju-
 vat, quod melius adeo liquet ex
 scriptionibus græcis, quæ o-
 mnia si darem in grande volu-
 men opus excurreret: Hanc
 nostram fulciamus thesin dicto
 Velii Longi de D inverso: Non,, de
 magis in numero literam esse,, Or-
 oportere, quam illam notam,, thogr:
 qua centuria; & qua D conver-
 sum, quo Caja significatur, quod,,
 ge-,,

44 genus notæ videmus in monu-
mentis, cum quis libertus mu-
lieris ostenditur, prisca enim om-
nes generaliter has mulieres
Cajas accipere voluerunt. In-
terim tamen fatemur variatum
esse hac in re à Romanis, vetu-
stis temporibus, ut Varro quoque
autor est, frequentabant præ-
nomina Cajæ, Cæciliæ, Luciæ,
Volumniæ. Post si essent unige-
næ, contentæ fuere nomine gen-
tis vel integro vel paulatim in-
flexo; si autem duæ fuere
sorores, hic apud eos valuit
mos, ut una *major*, altera *minor*
diceretur: Si vero plures di-
stinguebantur adjectione vocis
prima, *secunda*, similiter, *quarta*
quintaque: Etiam per diminu-
tionem hæc efferrebant, *Secun-*
dilla, *quartilla* *quintilla*, absque
enim his prænominibus acci-
disset, in plurium filiarum
familia, una arcessita appro-
perassent omnes.

Sic pro modulo ingenii præ-
 nominum indole data, ri-
 memur ipsum, quod *propri-*
um est gentilium nomen, hoc
 est quod originem gentis de-
 clarat, uti Porcius, Cornelius,
 quamvis & sint plurima vi-
 rorum & mulierum nomina,
 quæ improprie propria dicun-
 tur, sunt enim non nisi κατὰ τὴν,
 seu secundum quid, quia una
 eademque ratione conveniunt
 multis, uti Varroni: dicitur,
Terentius vir, Terentia mulier, Te-
rentium genus, interdum pone-
 bant nomen loco prænominis,
 aut duo triave prænomina
 continua. Nobis autem hic se-
 qui visum, quod plurimum so-
 let contingere; fere enim no-
 men gentilium est, quod o-
 mnibus convenit, qui ejusdem
 sunt gentis, estque hæc ratio,
 cur κατὰ τὴν ἐξοχίην generis nomine
 ab

46 ab antiquis appelletur, sic pres-
se nomen est Julius, quod o-
mnibus convenit ab Julo Æ-
neæ filio genus ducentibus:
Antonius commune est omni-
bus Antonii posteris: Nautius
iis qui veniunt à Naute Æneæ
Comite: Æmilius commune
posteris Æmilii filii Julii: Pom-
ponius posteris Pomponis Nu-
mæ filii: atque ita in aliis,
quæ presse nomina appellan-
tur.

§. IV.

Nunc se *cognomen* offert,
expendendum, quod no-
mini gentilitio postponitur,
estque nomen familiæ. Gens
& familia tanquam totum &
pars differunt illa enim in mul-
tas dividitur familias, quod
suo probat Dicto Festus *dum*
gentem definit eam quæ ex multis
familiis conficitur, quin imo, Li-
b. 9. *vius duorum Potitiorum familias*
scri-

scribit fuisse, cum tamen tota gens
Potitia interit. Diximus quidē
 cognomina nomina esse fami-
 liæ, quæ nominibus gentis post-
 ponuntur, interdum tamen se-
 cus fit, legit enim Paul. Manu-
 tius apud Ciceronem ad Atticū,
 Gallo Fabio, item Balbo Corne-
 lio, cum tamen Gallus & Balbus
 cognomina non prænomina
 sint; quæ apposuisse juvat, cum
 hujus rei ignorantia plurimo-
 rū, circa sanos scriptorum locos;
 aberrare mentes faciat. Illi qui
 fæminas prænominibus exu-
 ere conati sunt, etiam circa co-
 gnomina suam prodidere igno-
 rantiam, cum & his eas caru-
 isse dictitent, quod tamen evin-
 cit Syllæ filia quæ Miloni nu-
 pserat, Cornelia enim Fausta
 appellabatur, sic in Epistola 7
 Cælii ad Ciceronem mentio fit
 Paulæ Valeriæ. Invenitur etiam
 cognomen quoddā Laterensis
 quod apud Valerium est, aliaq̄
 hujus generis apud alios.

Tandem itur ad *Agnomen*,
 quod Socipater, Diome-
 des, Donatus, Priscianus aliq̄
 Grammatici, extrinsecus co-
 gnomini, atque aliqua ratione
 vel causa quæsitum, adjici, ut-
 pote Africanus à devicta Afri-
 ca, sic etiam Asiaticus, Mace-
 donicus, multorum tamen me-
 minit Clarissimus Vossius, quos
 inter Linacer & Claudius Ver-
 derius, qui hoc quartum, a-
 gnomen scilicet, à cognomine
 differre negitant, & quidem
 „ hoc argumento : Quæ ab e-
 „ ventu indita fuisse certissimū
 „ est, ab optimis scriptoribus vo-
 „ cantur cognomina, ut cum Ci-
 „ cero Scipionis fratres cogno-
 „ men habuisse dicit Africani,
 „ Asiatici; Caronem, Sapientis:
 „ Crassum Divitis: aut ut Gel-
 „ lius ait T. Manlio cognomen-
 „ tum fuisse Torqvati. Quibus
 „ tale

tale reddit responsum, cognomen pro agnomine dici posse, at neutiquam ex iis consequi agnomen pro certo cognominis genere usurpari: Nam ut de Servio, Victorino, Prisciano nihil dicam, qui liquido agnominis meminere; legimus apud ovidium. lib. 3. de pont. *El.* 25

Adjectiva probent genitiva cognomina Cotta.

Quin, nec appellationem hanc rejicit Probus grammaticus: ut antiquus, ita probatissimus, ut & alii quos brevitatis ergo enumerare superse- demus. Dum res nobis de nominibus est propriis, quædam etiam de nominibus adoptionum agitabimus, sic Titus Pomponianus Atticus postquam ab avunculo suo Q. Cæcilio adoptatus, est dictus Q. Cæcilius Pomponianus Atticus. Porro post adoptionem,

50 veterē prænominē semper ab-
stinebant, cognominē vero ve-
teri non quidem semper, sed
frequentius tamen, quam no-
vo utebantur. Atque hæc de
nominibus Propriis.

CAPUT TERTIUM.

*De mutatione nominis
proprii.*

§. I.

Suas quasdam adpella-
tiones peculiāresque
nomenclaturas acce-
pisse res, cum extra
controversiam sit, atque jam
in anterioribus probatum de-
dimus. Tantam etiam in vo-
cibus occultari vim creditum
est Pythagoræ, ut si quis mali
ominis nomine vocaretur, ei
censeret statim permutandum,
ne ejus occulta contagione in-
fortunium aliquod eveniret.

Ne-

Neque id tantum Romanen-
 sibus usitatum, sed, priscis eti-
 am græcis ut historiarum tra-
 dunt monumenta. Sic qui
 prius *Tyrtamus* apud eos no-
 minabatur, post à divino sva-
 vissimæ orationis fluxu *Theo-
 phrastus* est dictus. Splendi-
 dimum illud Academiæ ju-
 bar, à quo tota Peripatetico-
 rum familia lumen accepit,
 cum ab avo *Aristoclis* nomen
 sortitum esset, postea *Plato* ce-
 pit nominari, volente ita Ari-
 stote, vel ab humerorum latitu-
 dine, vel à latissima felicissimi
 ingenii ad dicendum disputan-
 dumq; copia, ducta mutationis
 ratione. Longinus Cassius, do-
 ctorum confessione criticus me-
 rito vocatus discipulum suum
 nomine *Malchum*, quo Rex, pri-
 sca Phœnicum lingua signifi-
 catur, *Porphyrium* à Regum
 purpura nominavit. Nostra e-
 tiam memoria nescio qui pla-

52 cuerit hæc nominum, doctis
viris, immutatio; ut qui antea
Caspar vel Gaspar Scioppius,
postea Paschasius Grosippus
dici maluerit: qui antea Geor-
gius Hornius postea Honorius
Régius: qui Julius Scaliger,
yvo Villiomarus. Imo si non
esset alia natio, quæ de ejus-
modi vocabulorum natura &
efficacia sic sensisset, vel uni-
ca Hebræorum gens satis esset
quæ familiam duceret, quan-
doquidem tanta apud eam no-
minum quorundam est admi-
ratio, ut iis tantum non omnia
fieri posse existiment, non ma-
gis de innata ipsis vi, quam de
Solis lumine dubitantes. Sed
quæ quæso hujus mutationis
causa? quæque intentio sit,
paucis dispiciemus.

§. II.

VArias recenset Johannes
Leusden in notis Philo-
lo-

logiſis ad Michlal Jophi ſuper 53
Jonam, ſcilicet factum id aſſerit,
vel *α.* ob *morbos periculofos* qui
corpora invaſerant, qua ægro-
ti ſignificabant mutationem
brevis eſſe ſeqvuturam, aut ad
vitam aut ad mortem. Vel *β.*
in ſignum mutationis vite antea-
ctæ, malæ, ſcilicet, in meliorem,
quæ inſtar voti eſſet, ut una
cum nomine vitam anteaſſam
eſſent commutaturi, ita qui-
dem, ut plane alii & novi quaſi
homines viderentur: atque ob
hanc rationem (ſi quæ ſit) no-
men ſuum mutaſſe videtur
Paulus hoc ipſo quaſi indicans:
ſe quidem Saulum acerrimum
quondam Chriſtianæ religio-
nis fuiſſe hoſtem, non vero ſe
Paulum; jam enim meliorem
mentem accepiffe adeoq; Ec-
cleſiam Chriſti non amplius
perſecuturum. Vel etiam, licet
falſo *γ.* *Ad DEI decretum mu-*
tandum; nam ex ſententia quo-

rundam Rabbinorum uti citat
 Leusden ex Thalmude tractatu
 תשן שרן quatuor vel quinque
 res DEI decretum mutant atque
 rescindunt. Primo Elemolyna,
 sicut scriptum est *Elemosyna li-
 berat à morte*, deinde Vociferatio
 sive precatio, juxta illud: *Et vo-
 ciferati sunt ad Dominum in op-
 pressionem suam, Et ex angustiis ipsorum
 eduxit eos*. Tum Mutatio no-
 minis, dicit namque scriptura:
*Et Sarai uxor tua non vocabitur
 amplius Sarai, sed Sarab erit no-
 men ejus, & paucis interjectis
 additur, Et benedicam ei, quoniam
 Et dabo tibi ex ea filium*. Postea mu-
 tatio operum sive conversio, vi
 verborum Prophetæ, *Et vidit
 DEUS opera eorum Et pœnituit
 DEUM super malo, quod locutus
 erat, ad faciendum Et non fecit*.
 Et tandem mutatio loci: *Et di-
 xit DEUS Abrahamo, ito ex terra tua,
 & porro, Et faciam te in gentem
 magnam*. Sed falsam esse, ut di-

ximus & nugatoriã, hanc Rab-
binorum sententiam vel DEI
ipsius T. O. M. immutabilitas
evincit; verum quidem est Ju-
dæos sæpissime mutasse nomi-
na, sed omnes hoc ideo fecisse,
ut DEI decretum rescinderent,
non est quod credamus.

CAPUT QVARTUM.

*De omine nominum pro-
priorum.*

§. I.

ihil non tentavit cu-
riosa observatio, in
propriis enim homi-
num nominibus eas
vires esse credebat antiquitus,
quibus vel bona vel mala for-
tuna conciliari posset : quod
patet oppido in Perfa Comici:
Nomen & omen quantivis est pretii.
Hinc priscis quædã inanis no-
minum religio, hinc singulorũ

56 Ipeiosorum titulorum aviditas,
hinc *Alexandri, Ptolomæi, Pharao-
nes, Cæsares Constantini, Otthomanni:*
Ipsi deniq; Abyssini suum Re-
gem Belugiam, hoc est incom-
parabilis præstantiæ gemmam
appellarunt, quod nomen etiã
multi posteri retinuerunt; atq;
tolerabile esset, si apud Reges
hæc tantum viguisset, sed & in
omnes etiam plebeios longe la-
teque pervagata est ambitio.
Quam sæpe occurrunt in Ro-
mana historia *Claudii, Cluentii,
Marcelli, Scipiones, Sergii, Manilii,
Potitii, Pinarii, Mamercii, Cecilii,
Calpurnii*, quibus se appellatio-
nibus non modo nobilitari sed
& fortunari credebant: ex his
etiam nominibus, velut augu-
rium aliquod captari solitum
prosperitatis & diuturnitatis;
unde & Ethnici multum ad no-
men *Alexandri* attendebant,
pulchros enim & beatos se
hoc nomine putabant, nonnul-
lique

liques Christiani his plerumque
 superstitionibus erant implici-
 ti, quos imerepat D. Chryso-
 stomus in homiliis ad popu-
 lum Anthiochenum. Et con-
 tra, mala nomina, è quibus
 triste aliquod, infaustum, &
 breve omen concepere, sunt,
 ut: *Navius, Plancus, Minuejus,*
Curtius, Furius, Hostilius. &c. Fa-
 cit & huc elegans locus Plu-
 tarchi in Nicia, ubi notat &
 observat ex Timæo mali omni-
 nis fuisse Atheniensibus, quod
 ὁ δὸτὸ τῆς νίκης ἔχον τὲνομα, ipse sci-
 licet Nicias, militiæ imperator
 electus, munus illud abnueret.

§. II.

His tamen uti opinor va-
 nissimorum autorum ful-
 ta principiis latius manavit,
 nominum quædam notatio, a-
 deo ut etiam numerorum in
 literulis exquisitam habuerint

58 rationem. Credebant enim antiqui, superstitiosa fide, tantam esse in nominibus vim ut quæ numeris eminent, cæteris inferioribus longe præstantiora felicioraque essent, quam obrem ducibus singulari certamine congregientibus, ex literis numeralibus, quæ in cuiusque nomine reperiebantur, omen captabant victoriæ, quorum Terentius Maurus sententiam his versiculis indicavit.

Et nomina tradunt ita literis peracta,

Hec ut numeris pluribus illa sunt minutis:

Quandoque subibunt dubiæ pericula pugnae,

Major numerus quæ steterit, favere palmam

Præfagia leti minima patere summa

Sic Patroclon olim Hecorea manus perisse

Sed Hecorea tradunt occidisse mox Achillem.

Patrocli enim nomen nume-
 rum habet 871. Hectoris 1225.
 Achillis 1276, ut ex numerorum
 græcorum ratione, & singularū
 literarum supputatione patet.
 Per numeros igitur nomina
 exprimere non est novum, sed
 inde futuri omnia captare est
 irreligiosum, & vanum, quæ e-
 nim seqvela, quia scilicet hic
 prolem suam vel hoc vel illo
 nomine vocavit, ex eo aut plu-
 res aut pauciores annos con-
 seqvetur. Sane si res ita ha-
 beret, insaniret, qui non quam
 maximos numeros nominibus
 intexeret, quo charissimis suis
 pignoribus, vitæ spatia quam
 posset maxime prorogaret.
 Sed quam diversa à veritate
 fit hæc opinio, qui ex nume-
 ris vaticinia nescio quæ comi-
 niscuntur, ad oculum patebit in
 exemplo Mauritii Ducis Saxo-
 nici. Hic dum contra Carolum,
 Quintum Imperatorem, pro li-
 ber-

60 bertate Landgraviæ bellum mo-
»liretur, sollicitis admodū Mau-
»ritianis, quem res habitura
»esset exitum, quidam per jo-
»cum eos bono animo esse jul-
»serunt, nam à Carolo vinci
»Mauritium non posse: causam
»rogantibus responderunt, ve-
»teris divinationis esse fiduci-
»am; nam ut Achillis victoris
»nomen, numeris, qui litera-
»rum notis indicarentur, ple-
»nius fuit Hectoris, sic Mauri-
»tii statim initio nomen, Caroli
»nomine est numerosius: con-
»gruit quidem nomen cum exi-
»tu; futilem tamen divinatio-
»nis rationem arguit, quod eo-
»dem nomine Mauritius Impe-
»rator à Phoca victus est quem
»pleniore appellatione antecel-
»lebat, Ipsi demum postea Jo-
»hannes Fridericus Saxo, &
»Philippus Landgravius cum
»plenissimis nominibus, Caroli
»armis bello germanico cesserūt.

Atque sic ex numeris aliquid 61
roboris capere nominis nota-
tioni incertum plane; cum
quotidiana experientia hanc a-
nilem vanitatem satis confutet.

§. III.

Mirum est quam accurate
parentes illi semper ob-
servarint, ut liberis suis, boni
ominis nomen imponerent,
qua in re tam felices fuere ple-
rique ut vaticinari, non omi-
nari viderentur, quam & fabri-
candorum nominum legem di-
ligenter retinendam esse Pytha-
goras discipulos suos docuit:
meminit D. Chrysoſtomus non-
nullos ſua ætate Chriſtianos
ad hos ethnicorum ritus defle-
xiſſe, ut infanti nomen impo-
ſituri Cereos complures accen-
derent, ſuo cuique nomine
aſſignato: puta; hic zocimus,
appellabatur, alter Stephanus
ter-

62 tertius Procopius: atque ejus demum, qui cæteris supervixerit extinctis, quasi longioris ævi & futuræ felicitatis omen arripientes, imponebant infanti; quod ab Andronico seniore imperatore factitatum ex G. Pachymerii historia discimus: Cum enim complures morerentur puellæ, mulierculæ cujusdam svasu, sub partum uxoris, duodecim cereas imagines, virili statura, totidem Apostolorum nominibus insignitas, accendit ordine, cumque partus in tempus quo S. Simonis statua ardebat, incidisset, puella Simonis est vocata, specie quidem pulcherrima, sed quæ anno ætatis octavo, Crali Serviæ Despotæ nubere coacta, corrupto utero sterilis extitit.

§. IV.

Illos sua maneat superstitio, nos vero dicimus, eos filiis suis

03
suis consulere optime, qui nomina iis imponunt, quibus auditis perpetuo moneantur pulcherrimarum actionum, quibus & vitæ decorum continetur & summa felicitas comparatur. Sic *Aristoteles* nomine suo monebatur, cum nihil ut faceret, quod non ad optimum finem conduceret, tum ut quæcunque moliretur, ea & optime perficeret, & ad summum bonorum referret. *Pythagoras* item non male sic vocabatur, eo quod non satis sapientiæ præceptori sit, quam optime de rebus sentire & concionari; sed ulterius etiam requiratur, ut quod docet; populo huminumque conventiculis persuadere possit. Credo sane *Socratem* non raro nomine suo permotum fuisse, ut & imprimis se salvum servaret omni ex parte, & ad hoc semper niteretur, ut alios quoque
qui-

64 quibuscum vivebat sospitaret,
non illa quidem salute, quam
plebeji divitiis & firma cor-
poris valetudine metiuntur;
sed vera & solida, quæ in pu-
ra animorum integritate con-
sistit. Non dubito quin *Plutar-*
ebus quoties nomen suum au-
diebat, cogitarit, hoc sibi in o-
mni vita sedulo laborandum,
quo in veris divitiis, quæ so-
læ in potestate nostra perpe-
tuo manent, principatum te-
neret: qua in re quantum præ-
stiterit, divinus operum ejus
thesaurus, omnibus solidarum
opum amantibus ostendit. Cui
Johannis nomen à parentibus
inditum est, is ab omnibus à
quibus nomine suo vocatur,
commonetur, gratiam DEI ad
omnia esse invocandam, &
quicquid in vita accidit, sive
adversum sive prosperum, vi-
deatur id ad gratiam DEI, ubi-
que salutis nostræ consulentem,
esse

elle referendum. Nec ad anam 05
stateram nomenclaturæ aliæ
revocandæ, in quarum monitu
si quid est virium, non male
Pythagoræ vitum, ut bona no-
mina hominibus imponeren-
tur, quorum frequentissima au-
ditiōe ad recta vitæ officia vo-
carentur, in quo solo omnis e-
jus ratio continetur, non vero
in frivola Magorum, naturalem
vim vocibus tribuentium, su-
perstitione. Quicquid tandem
sit, hæc si superstitione fuerint
observata, merito à D. Chryso-
stomo arguuntur, nec in ex-
emplum trahenda sunt.

§. V.

Porro uti nominum, cum a-
lios tum maxime Heroas
auspicatissimorum, imprimis in
militia rationem habuisse dixi-
mus, sic regnis & familiis eo-
rundem delectū pari modo ha-
bitum fuisse ex sequentibus e-

66 dicemus: Auftriacæ domui seu imperio Romano nomen LEO-
POLDUS auspiciatissimum
fuisse autor est Joh: Faes in
annotationibus suis super ama-
ranthos Könings Marchicos,
id quod nec falso comprobant
arma tam victricia Leopoldi
contra Turcam Christianæ re-
ligionis hostem, quam loca
longe plurima cum in Hunga-
ria tum in Peloponeso alibi-
que ei erepta. Hinc Dn. Mi-
chaël ad Jacobi Gaffarelli Cu-
riositetz pag. 236. tale in ho-
norem Leopoldi erigit Epi-
gramma.

*Qui cælo virtute LEO, qui
POLDUS odore:*

*Hic LEO, tum POLDUS, hic
LEOPOLDUS orat.*

Atque ut illud haud teme-
re & fortuito, ita nec mi-
nori omine Throno nostro
Sveo-

Sveogothico tam duplicatum
extitisse atque religiosum in
multa retro secula, magnum
illud CAROLI & GUSTAVI
nomen à senatu antiquitatis
atque annalium fide edocemur,
ut vix sit patria altera, quæ in
certamen veræ felicitatis pro-
vocata non cedere debeat huic.
Quod grande cœli depositum,
non sine maximo animorum
gaudio atque lætitia hactenus
expertum sumus, & etiamnum,
almæ Triadi laus, experimur.
Quid ergo nobis magis erit
curæ, quam ut corde unani-
mi, calidissimis ad DEUM mis-
sis precibus, pro Rege nostro
Clementissimo, pietatis scili-
cet antistite, justitiæque cul-
tore, custode, assertore atque
propugnatore Augustissimo
CAROLO XII. utpote ad fa-
sces imperii non ita pridem
succeedente, semper & continuo

68 Iuplicemus: Serva O impera-
torum stator, qui regna con-
stituis, & constitutis addis vi-
gorem, serva inquam & in-
seros annos protege salutare
hoc Regno, populoque tuo
commisum Sydus, auge re-
gnum ejus indies indiesque in-
crementis, ut scepra fascesque
ejus, omnes libenter exoscu-
lemur atque veneremur, imo
largire ex alto ut nomen suum
quod hactenus Augustissimum
& auspiciatissimum semper ex-
titit, etiam proporro in natos
nepotesque continua & innu-
merabili serie transferatur, &
propagetur, Regio interim
splendore, perpetuaque feli-
citate tectum atque co-
ronatum!

HALLELUJAH!

Ad

Egregium Juvenem, pereximium

DN. ERICUM FLEEGE,

Amicum suum singulariter
dilectum,

Qvod celebris quondam vates dixisse
refertur,

Fortunas cernens fluctibus esse datas:
Quid doleam mea, cum sic sint tamen omnia
mecum,

Et superem Cræsos, dotibus ingenii?
Id solers secum poterat perpendere

FLEEGE,

Egregii juvenum gloria prima chori.
Fecerit huic quamvis lautam rem sanguinis
author,

Non tamen ei fidit quæ periisse potest.
Est magè, Castalidum biberat quod nectar
amœnum,

Annis à teneris, utpote rite sciens,
Si velit Aoniis operam sacrare perennem.

Musis, quod surgat gloria certa
sibi.

Glo-

Gloria certa illi surget, quod nomina
vera,

Declaret docte, doctus & ipse fiet.
Gratulor hinc merito studiis divinitus
ortis,

Et precor ex animo, præmia diva
ferat!

Festinantundus scripsit

AND. CHYDENIUS.

Eximiâ Virtutum,

Eruditionis Integritatisque harmonia

Politissimo Juveni Viro,

DN. ERICO FLEEGE,

C*ecropiis mos est avibus per amœna va-
gari*

Hortorum septa, & carpere veris opes;

Assiduo ac campos circumvolitare virentes,

Ut loca sic adeant roris aprica novi;

Nunc teretesque thymo cellas discendere svavi,

Flavaque compressis cogere mella favis.

He tenera assiduo durant sua membra labore,

Fucorumque arcent agmina seva procul.

Sic Heliconiadum, Te, festivissima, FLEEGE,

Progenies, pernox perdius atque labor

Fro-

Frægerat usq̄, adeo nunquã ut sit subdere visus
Calear, prævalidos addideritque animos.
Roscida Castalii Tu lambere gramina fontis
Assoles, & latices evacuare sacros.
Quis bene potatum gremio, Te, Pallas, Amice,
Excipiet, vittâ vertice conspicuo.

Festinus adplausit
DANIEL STECKSENIUS.

Til sin
Högtåhrade Wån
Den Ehreborne och Wällårde
Herz ERICH SLEGE/
Då han sitt lärda Wärcē
Om Namn i gemeen
wål förswarade,

Swad Möda I laqt ann / för än I
rätt lärt slafwa/
Och ändå längre fram wid Konster
wist Ehr flit/

Ran

Kan nog samt Fronias här / utaf det
flera nyt

I stadigt baswen häfft / och ännu kunn-
nen baswa /

I det Ebrt Sinne sig har vitrat til at
fatta

Ett nått och Sinrikt Wärd / i ge-
meen om all Mann /

Swär medelst anlagd flit / lär ernå
trögger Hann /

Alt mången jemte mig / Ebr Fråg och
Mann kan skatta /

Så far än wijdar' fort / och sköt en Ar-
bet wäna /

Acht på det taar wäl lag / I få om-
sijder lödn

För Ebr använda flit / en Crantz af
Lager grödn /

Seen skal af Wänskap wär jag mycket
mera säna.

J. W.

Nam

Non uno modo, ut nostis, a melle integri-
time, litterarum studiis addicta juven-
tus sine fidei proposito excidere solet: in-
genio si quis valet, in culturâ ferè langvet:
qui utrumque conjunxit, optimam non raro
disciplinam, & rectam studiorum viam igno-
rat. Fac uni tamen inesse omnia, quid ad-
sequetur, adversante fortunâ, subsidis desti-
tutus iis, quæ cum adsint, fertur animus pro-
clivi cursu ad egregias res, sin absint, hæret
in salebra, nec facildè progreditur: quæ omnia
tantû sunt, quomvis ut possint à speratâ lite-
rarum gloria apertere. Te, Eximie Dn. com-
miles, egregios tuos in literis progressus spe-
cimino haud vulgari, in quò ingenii acrimo-
nia, elegansque venustas admirabilis est, soci-
etati literariæ probaturum cum accèpi; tum
multâ perfusus sum lætitia. Et quanquam
hec tam præclara adolescentiæ tuæ principia
gratulationem potius, quam cohortationem
requirant: in eam tamen partem nescio quo
modo libentius delabor, ut te hortor ac ro-
gem, nè contentus communi laude sis, nè me-
diocribus acquiescas, nè præstantiam nature
tuæ langvere sinas, sed eam itâ exerceas, ut
quod adhuc fecisti, & quod facturum te esse
non dubito, ætatem semper virtute vincas.
Nam bonâ adolescentem indole præditi operam
quam

quædam possunt maximam, adhibent, ut à primis statim annis optima quæque discant, ac strenuè proficiant; proficient autem, si discendi cupidi fuerint. In eo si putabis omnia summa esse collocata, mihi crede, omnia summa ad te confluent: quæritur enim cum labore virtus: ea verè sine labore omnia consequitur: quod qui ignorant, aut qui aliter sentiunt, nihil habent in vitâ firmum, nihil stabile, dubiâ semper fortunâ vacillant, nulla re perpetuo fruuntur, malam quoque gratiam natura referunt, quæ in eos benigna fuit, non ut suum beneficium negligerent, sed ut ad decus, ad dignitatem, ad immortalitatem æternamque laudem conferrent. Nec est, ut rectâ huc contendentes labor assiduè subeundus terreus, incredibilis certè fructus, laboris amplissima merces nos huc invitare & excitare debet. Grave, fateor, discantium humeris imponitur onus, laborque difficilis mandatur: Verum enimverò optandum non est, ut aliter sit: nam cum omnium hominum in appetendâ laude par prope voluntas, similisque sensus sit: quod omnes appetant, id si esset ejusmodi, ut consequi multis possent, minimi aestimaretur. Copiam enim vilitas; & vilitatem sequitur contemptus. Quærè dolendum non est, quod de sudoribus manat optimarum rerum scientia; latandum potius, quod

quod cum eam expetentiam omnes sentiant,
plerisque tamen laboris magnitudo terro-
rem injiciat. Quæ tamen proponenda Tibi nè
sint, effecisse jam videris; totus deditus li-
beralibus disciplinis, totus incumbens ad ea,
unde verum decus & vera nobilitas exoritur:
ut qui tua studia noverit, is tecum gratu-
latione potius, quam quoque prolixiori animo
quam verbis jam jam subjiciam, ac cohorta-
tione utendum esse jure putet. A me tamen,
quæ dicta sunt, sic in bonam partem accipies:
si prius, eum esse me, tibi persvaseris, quæ tuæ
laudi, tuisque studiis libentissimè seruiat.
Verbo votum complectar: DEUM O. M. ex a-
nimo rogans, conatibus tuis laude oppidò di-
gnis benignus adesse, majoraque indies vir-
tutis eruditionisque incrementa addere digne-
tur, ut curriculo Academicorum studiorum
quantocius decurso, promptior usibus patriis
inservire possis! Vale.

Sic ingenii morumque elegan-
tiâ Ornatissimo Dn. Resp.
amicâ cum cohortatione
congratulatur

J. SIDBECK.

Ms. A. 152